

Haparanda montessoriförening

2019-12-13

eseppanen20@gmail.com

1 (28)

Sari.AngeriaHaara@haparanda.se

Dnr-SI 2019:5671

Org nr 897600-4997

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Montessoriskolan Droppen i Haparanda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Montessoriskolan Droppen avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Montessoriskolan Droppen i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Se till att tydliggöra skolans strukturer för samverkan och kollegialt lärande inte minst som ett viktigt inslag i skolans kvalitetsarbete. Analysen av skolans resultat behöver också tydligare kopplas samman med undervisningens genomförande och förutsättningar.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Se till att lärarna i högre grad konkretiserar sina mål för undervisningen genom att tydliggöra för eleverna kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och syfte.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör tillsammans med personalen i högre grad följa upp och analysera avvikelser i bedömningar och betyg för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning samt se till att det finns forum för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen styr och stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god utbildning i en trygg miljö, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen bör se till att fördelningen av roller och ansvar tydliggörs mellan huvudmannen och rektorn samt även ur ett huvudmannaperspektiv kritiskt granska de resultat som verksamheten åstadkommer.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 3 augusti 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5671) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Rektorn följer upp skolans kunskapsresultat, men den förklarande analysen bör bättre koppla samman resultaten med undervisningens genomförande och förutsättningar. Rektorn leder och organiserar i viss mån det pedagogiska arbetet vid skolan men behöver skapa en tydligare organisation av det kollegiala samarbetet och samverkan mellan lärare och övrig skolpersonal. Roller och ansvarsfördelning är inte helt tydliga. Uppföljning och analys av skolans måluppfyllelse är svag och mer kraft bör läggas på att följa upp och analysera skolans måluppfyllelse i syfte att identifiera såväl förbättringsområden som framgångsfaktorer. Rektorn tar initiativ till insatser för skolans jämställdhetsarbete, men arbetet kan i högre grad involvera elevernas synpunkter.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns ansvar för uppföljning och utveckling av undervisningen

Granskningen visar att rektorn delvis skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp skolans resultat och måluppfyllelse. Uppföljningarna har, enligt rektorn, skett med hjälp av klassmentorernas bedömning av elevernas utveckling av kunskaper och förmågor med utgångspunkt i observationer,

diagnoser, ordtester, nationella prov för de årskurser proven tillhandahålls samt även särskilda DLS-prov i svenska och matematik på speciallärares initiativ. Skolan uppnår förhållandevis goda resultat. Av Skolverkets officiella statistik framgår för läsåret 2018/19 inga resultat på grund av lågt elevantal¹, men enligt skolans egna noteringar har samtliga elever i årskurs 6 uppnått lägst kraven för godkänt i samtliga ämnen. För läsåret 2017/18 framgår av statistiken att den genomsnittliga betygspoängen i de olika ämnena varierar mellan 13,3 i bild och 18,5 i hem- och konsumentkunskap. Resultat på nationella prov visar också att Haparanda Montessoriskola läsåret 2017/18 uppnår förhållandevis goda resultat i jämförelse med såväl Haparanda kommuns skolor som rikets.² Av skolans egna sammanställningar framgår även att eleverna i årskurs 3 har uppnått kravnivån i NO och SO, medan samtliga elever inte har uppnått kunskapskraven i matematik och svenska.

Det finns en viss arbetsgång för skolans systematiska kvalitetsarbete, där man utgår ifrån olika frågor. Klassmentorerna och arbetslagen utvärderar sina respektive verksamheter och för vidare till rektorn som skriver ihop den sammanfattande utvärderingen. Av intervjuerna framgår att lärarna inte har varit delaktiga i framtagandet av den och de har heller inte sett den. De områden som skolan har prioriterat är språkutveckling och arbetet med trivsel och trygghet i alla årskurser. Dessutom har skolan arbetat med en egen hälsofrämjande modell som man har skapat under läsåret 2017/18 med hjälp av projektpengar från Skolverket (Hälsofrämjande skolutveckling). Ett språkutvecklande arbetssätt ska enligt rektorn genomsyra all undervisning eftersom majoriteten av eleverna har annat modersmål än svenska, vilket betyder stora utmaningar för verksamheten. Även trivsel och trygghet lyfts fram därför att arbetsron betonas som viktig för elevernas möjlighet att nå goda studieresultat. Av dokumentationen framgår att andelen elever med särskilda behov

¹ Sammantaget finns vid granskningstillfället cirka 50 elever i årskurserna 1–6 och verksamheten bedrivs i fyra klasser, en för årskurs 1, en gemensam för årskurs 1 och 2, en gemensam för årskurs 3 och 4 och en för årskurs 6.

² Resultat på nationella prov för läsåret 2017/18 för årskurs 6 visar att eleverna vid Montessoriskolan Droppen har uppnått en genomsnittlig betygspoäng i engelska på 16,6 att jämföra med Haparanda kommun som ligger på 13,6 och med rikets 14,9. För det nationella provet i matematik ligger den genomsnittliga betygspoängen på 13,2 att jämföra med Haparanda kommuns 11,5 och rikets 12,3. I det nationella provet i svenska ligger den genomsnittliga betygspoängen på 13,2 jämfört med Haparanda kommuns 13,2 och rikets 13,6.

är stor och att det i sig påverkar alla elevers koncentration och sociala samvaro i och utanför klassrummet.

Resultatanalysen omfattar vanligen inte kopplingen mellan resultaten och utbildningens genomförande och förutsättningar. Då elevantalet är lågt stannar vanligen uppföljningen och den förklarande analysen på individnivå och fokuserar mer på enskilda elevers förutsättningar att klara av utbildningen än på vilka insatser som verksamheten kan göra för att möta de behov man har.

All resursfördelning är behovsbaserad, men sker också, enligt rektorn utifrån en rättvisepincip att alla skolklasser ska få sitt behov av stöd tillgodosett. Enligt rektorn riktas dock en högre andel av de personella resurserna till mellanstadiets elever. Förklaringen till det är, enligt rektorn, att utmaningar som till exempel svårigheter med språket påverkar elevernas framgångar i högre årskurser mer än i lägre årskurser. Skolinspektionen konstaterar också att skolan, trots att många elever har ett annat modersmål än svenska, ännu inte erbjuder elever att få sin undervisning i svenska utifrån kursplanen för svenska som andraspråk.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn till viss del leder och styr ett jämställdhetsarbete på skolan. På skolans veckovisa arbetsplatsträffar lyfter rektorn ibland frågor kring jämställdhet och efterlyser lärarnas reflektioner kring hur frågorna lyfts och kan lyftas i undervisningen. Lärarna säger i intervju att frågorna också lyfts i samband med att skolan arbetar med Barnkonventionen varje höst och att det kommer in som en naturlig del i undervisningen. Av elevintervjuerna framkommer att eleverna inte upplever att man blir olika behandlad beroende på om man är tjej eller kille, även om de också säger att det har hänt att man kan bli retad om man som tjej är kompis med en kille och tvärtom. Det kan, enligt eleverna, också bli "ganska mycket snuskprat ibland" och att sådant inte lyfts till diskussion i klasserna.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Av granskningen framgår att rektorn till viss del leder det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Skolan är liten och lärarna har många möjligheter att träffas informellt under arbetsveckan. Rektorn har organiserat verksamheten så att det finns möjligheter för personalen att träffas i regelbundna arbetsplatsträffar och arbetslagsträffar varje vecka. Arbetsplatsträffarna består mestadels av planering och information men utgör också tillfällen för rektorn

att lyfta vissa frågor som rör till exempel det hälsofrämjande arbetet, digitalisering eller jämställdhetsfrågor.

Arbetslagens träfftider används ibland för kollegialt lärande, till exempel en utbildning för alla lärare som SPSM³ har hållit i. I övrigt används tiden i hög grad för veckovisa planeringar och praktiska frågor. Rektorn säger i intervjun att det behövs mer styrning avseende arbetet i arbetslagen och har också funderingar på att båda arbetslagen ska ha de veckovisa mötena tillsammans just för att skapa mer tillfällen för ett kollegialt lärande och diskussioner kring pedagogiska frågor.

Skolan köper in tjänster från Haparanda kommuns elevhälsa. Elevhälsan säger i intervju att deras arbete vid skolan har fått en tydligare struktur det senaste året. Dessförinnan har skolan under ett antal år haft stor omsättning av rektorer, vilket inte har skapat kontinuitet i ledarskapet. De säger att det har blivit bättre under nuvarande rektors ledning och att det nu finns en struktur för hur och när elevhälsoteamet kan kopplas in i elevärenden. Det finns en avsatt tid varje vecka för träffar med rektorn och en av dessa tider varje månad används för att lärare ska kunna ta kontakt och diskutera olika behov av insatser med det samlade elevhälsoteamet.

Av intervjuerna framkommer också att det på grund av skolans litenhet kan bli otydligt vilka olika roller personalen har. Det är inte tydligt vem i personalen som ska ta ansvar för vad. Ett exempel kan vara otydligheten kring vem det egentligen är som ska ansvara för arbetet med trivsel – är det kuratorn, rektorn, skolsköterskan eller lärarna? Enligt elevhälsan blir det också ofta så att rektorn "är den som tar sig an allt", alltifrån att sköta kontakterna med föräldrarna till att agera rastvakt. Det finns en farhåga att otydligheten i rollfördelningen och fördelningen av arbetsuppgifter kan orsaka dubbelarbete. Det finns enligt elevhälsoteamet också risk för att det kan bli en alltför familjär stämning på skolan, där gränsen mellan vad som är undervisning och fritid inte blir tydlig varken för elever eller personal. Det man efterlyser är mer struktur och tydlighet i vem som gör vad.

Skolan har få lärare och enligt Skolverkets officiella statistik från februari 2019 är endast 37,5 procent behöriga och har lärarlegitimation. Inför detta läsår 2019/20 har en obehörig lärare anställts och av intervjuer framgår att den läraren har fått en

³ Specialpedagogiska Skolmyndigheten

gedigen introduktion av den avgående läraren. Av intervjuerna framgår också att i de fall nya lärare anställs så får de stöd av sina mer erfarna kollegor.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Se till att tydliggöra skolans strukturer för samverkan och kollegialt lärande inte minst som ett viktigt inslag i skolans kvalitetsarbete. Analysen av skolans resultat behöver också tydligare kopplas samman med undervisningens genomförande och förutsättningar.

Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledarskap kan fördjupas på skolan genom att skapa välfungerande former för lärares samverkan med varandra och med elevhälsan samt skapa möjligheter till diskussioner med varandra om pedagogiska frågor. Analysen av skolans resultat behöver också på ett tydligare sätt kopplas samman med undervisningens genomförande och förutsättningar.

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet samt besluta om sin enhets inre organisation. Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att skapa en tydligare struktur på skolan för lärares samverkan, en struktur med både ramar och innehåll och med tydliga syften utifrån skolans behov. Olika funktioner ska veta vilka uppdrag och mandat de har, samt hur de kan samverka för att främja undervisningen och elevernas lärande och utveckling. Det behöver finnas tydliga mötesstrukturer med innehåll som fokuserar på att lärare kan samverka med varandra och med elevhälsan för att utforma undervisningen så att den kommer alla elever tillgodo. En tydlig struktur och samverkan är en god förutsättning för ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete där analysen av skolans resultat på ett effektivt sätt kan kopplas samman med

undervisningens förutsättningar och genomförande. På så vis kan också rektorn säkerställa att erfarenhetsutbytet och lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning. Rättigheter och skyldigheter. 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Eleverna möter en undervisning som i viss grad är varierad och målfokuserad.

Undervisningen visar prov på olika sätt att arbeta. Utifrån Skolinspektionens granskning kan konstateras att lärare och övrig personal har ett tydligt elevfokus och uppmuntrar eleverna i sitt lärande. Undervisningens mål och syfte framgår dock inte alltid tydligt för eleverna vilket kan göra det svårare för dem att förstå lektionsinnehållet. Det vanliga förefaller vara att läraren talar om vad lektionen ska innehålla men mindre om varför man ska ägna sig åt det. Det är inte heller vanligt att lektioner avslutas genom en sammanfattning av lektionsinnehållet eller återoppling till det mål och syfte som lektionen hade.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokuserad, varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att eleverna möter en undervisning som i viss grad är varierad.

Undervisningen har visat prov på olika sätt arbeta, men består mestadels av individuellt arbete och ibland arbete i par. Lektionernas innehåll och arbetsprocesser anpassas efter den tid som finns till förfogande och de olika delmomenten och aktiviteterna är vanligen kopplade till varandra på ett logiskt sätt. Skolans elevhälsoteam lyfter dock i intervju att vissa lektioner kan vara alltför långa för att

eleverna ska upprätthålla sin koncentration och att det i sin tur ställer krav på en högre grad av variation i lektionsinnehåll och arbetssätt än vad som nu är fallet.

Av granskningen framgår att undervisningen till viss del är målfokuserad. Lärarna säger i intervju att de, när de går in i ett nytt område, brukar prata om syftet, vilka mål man har och varför man ska lära sig dessa saker. De säger också att de informerar föräldrar via lärplattformen Infomentor om vad de jobbar med och varför. I intervju med rektorn framgår att det finns ett behov av att tydliggöra syfte och mål med undervisningen för eleverna. Rektorn vill också betona vikten av att få eleverna att förstå helheten och menar att ett bra sätt är att knyta an till studie- och yrkesvägledning för att väcka intresse hos eleverna och få dem att se vilken nytta de kan ha av olika kunskaper inom olika yrken. Under de observerade lektionerna görs dock inte syftet och målet med lektionen tydligt för eleverna och det vanliga förefaller vara att läraren berättar vad lektionen ska innehålla och mindre om varför de ska ägna sig åt det.

Rektorn säger i intervju att hon, via observationer i klassrummen, har sett att det finns ett behov av att lyfta vikten av målfokus, tydlighet och struktur i undervisningen. Av rektorns observationer framgår att det varierar mellan lärare hur lektionerna utformas, alltifrån att fortsätta arbeta i läroboken varje lektion till att tydligt återknyta till föregående lektion och försäkra sig om att eleverna har förstått innan man går vidare i undervisningen. Få av de observerade lektionerna avslutades genom att läraren sammanfattade eller avrundade lektionen genom att återknyta till det syfte man hade med lektionen. Flera av lektionerna avslutas istället med att läraren kort och gott säger att lektionen är slut.

Granskningen visar vidare att lärarna aktivt stödjer eleverna och hjälper dem framåt i arbetet. De ser till att få alla elevers uppmärksamhet och säkerställer att de förstår, bland annat genom att fördela individanpassade frågor till eleverna. Av observationerna framgår också att läraren för en dialog med eleverna och fångar upp deras eventuella frågor.

Stimulans, utmaningar och elevers delaktighet

Granskningen visar att eleverna till viss del stimuleras och utmanas av undervisningen. Lärarna uttrycker i intervju vikten av att "få med sig eleverna" och de gör det på olika sätt. I de lägre åldrarna kan det vara att skapa nyfikenhet inför lektionsinnehållet genom att låta eleverna fantisera kring ett ord som skrivs på tavlan. I SO försöker man väcka intresse genom att sätta in eleverna i ett aktuellt sammanhang och berätta om

olika fakta som rör arbetsområdet. Även eleverna kan få göra så ibland. Enligt rektorn varierar det hur lärarna gör för att stimulera och skapa intresse hos eleverna. Rektorn säger att det är en utmaning för lärare att väcka elevernas nyfikenhet inför undervisningens innehåll och att det är ett utvecklingsområde för skolan.

De lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört visar prov på korta genomgångar där läraren på olika sätt försöker fånga elevernas intresse. Det kan handla om att läraren berättar spännande historier från närområdet som anknyter till det som lektionen handlar om. Det kan också handla om att mer påtagligt förklara hur decimalsystem och bråksystem i matematiken förhåller sig till varandra, genom att eleverna ställer upp sig på led, blir tilldelade lappar med decimaltal och bråk och blir ombudda att placera sig på lämpligt avstånd i relation till varandra. Läraren ställer i sammanhanget korta frågor för att se om eleverna kommer ihåg sådant som man tidigare har bearbetat och går igenom tillsammans för att få alla att förstå. Av Skolenkäten⁴ framgår att eleverna i årskurs 5 värderar variablerna *Stimulans* och *Anpassning efter elevens behov* högre än samtliga medverkande skolenheter. Däremot värderar eleverna variabeln *Utmaningar* lägre än samtliga skolenheter⁵. Det i sig kan tyda på att eleverna önskar mer utmaningar i undervisningen.

Av observationerna att döma visar lärarna att de överlag har positiva förväntningar på elevernas förmåga och ger eleverna uppgifter som de ser ut att klara av. Lärarna skapar goda relationer till eleverna och ett tillåtande klimat i klassrummen. Elever säger i intervju att lärarna är duktiga på att "peppa" och att de vanligen får "läsa något eller göra något extra papper" om de blir snabbt klara med sina uppgifter. Observationerna visar också att lärarna ger positiv respons på elevernas arbetsinsatser och uppmuntrar dem att göra sitt bästa. Eleverna arbetar vanligen med samma saker och av vissa observationer framgår att elever som blir snabbt klara får vänta medan

⁴ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1–10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

⁵ Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till elever i årskurs 5 visar ett indexvärde för variabeln *Stimulans* på 7,0 och för *Anpassning efter elevens behov* på 8,5 jämfört med samtliga medverkande skolenheter årskurs 5 som visar ett indexvärde på 6,6 respektive 7,9. För variabeln *Utmaningar* visar skolenheten ett indexvärde på 7,2 jämfört med samtliga medverkande skolenheter indexvärde på 7,8.

övriga elever färdigställer sina uppgifter. Vid observerade lektioner fanns få möjligheter för elever att välja bland olika uppgifter.

Granskningen visar vidare att elever som av en eller annan anledning tappar sin koncentration och som läraren inte lyckas "fånga in" i undervisningen, vanligen får lämna klassrummet och få sin undervisning av en assistent utanför klassrummet, en bild som också bekräftas i intervju med elevhälsoteamet. Enligt elevhälsoteamet finns ett behov av att bättre utreda varför vissa elever tappar koncentrationen och försöka hitta åtgärder även på grupp- och organisationsnivå istället för att, vilket kan vara fallet, se det som ett individuellt problem hos den enskilda eleven.

Granskningen visar att eleverna i viss grad är delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande. Eleverna säger i intervju att de kan få ha en synpunkt på vad de ska fortsätta med i SO till exempel och att det blir mer så i takt med stigande ålder – "ganska mycket så faktiskt, i årskurs 6". I de övriga årskurserna mindre, men eleverna säger att de kan få vara med och välja vilken slags pausaktivitet de vill ha, men inte ha så mycket inflytande över hur de ska arbeta. Av lärarintervjun framgår att de ibland har utvärderingar om hur veckan har varit. Inför nya arbetsområden får eleverna ibland skriftligt svara på frågor som "Vad kan jag redan? Vad vill jag lära mig?" Och när arbetsområdet är klart "Vad har jag lärt mig?". Det är, enligt lärarna ett sätt att skapa delaktighet i sitt eget lärande. Under de observerade lektionerna gavs dock inga exempel på att eleverna bjöds in att tycka till om hur lektionerna fungerat, om eleverna lärt sig något eller vad de tyckte om de genomförda uppgifterna. Skolan är en Montessoriskola och i Montessoripedagogiken lägger man stor vikt vid att varje barn ska ha medinflytande och känna ett eget ansvar.⁶ Vid skolan finns ett par utbildade Montessoripedagoger, men den bild som förmedlas i intervjuer är ändå att Montessoripedagogiken inte syns så tydligt i undervisningen, framför allt inte i de högre årskurserna. Den har dock en mer framträdande roll i de lägre årskurserna.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

⁶ <http://montessori.se/montessoripedagogik/> (2019-11-05)

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Se till att lärarna i högre grad konkretiserar sina mål för undervisningen genom att tydliggöra för eleverna kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och syfte.

Skolinspektionens granskning visar att skolan behöver utveckla sin undervisning så att lektionernas mål och syfte framgår för eleverna. Granskningen visar att den kopplingen inte tydligt framgår i lektionsstrukturen. Lektionerna innehåller vanligen inte en tydlig inledning där lektionens olika arbetsmoment kopplas ihop med det syfte som lektionen avser att fylla. Lektionerna innehåller vanligen inte heller någon avslutning som sammanfattar och kopplar tillbaka till syftet.

En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och avslutning.⁷ En lärares introduktion under en lektion skiljer sig givetvis beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt arbetsområde eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion inför varje lektionsstart behövs dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen samt kan underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. På motsvarande sätt behöver varje lektion få en avslutning. Även en avslutning kan genomföras på olika sätt. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen eller arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.⁸

Eleverna ska förstå syftet med lektionen. Läraren behöver i sin planering sätta upp tydliga mål för lektionen, arbetsområdet och respektive delmoment. I praktiken

⁷ William D, 2013, *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund Studentlitteratur; Håkansson och Sundberg 2012

⁸ Håkansson, J & Sundberg, H (2012) *Utmärkt undervisning; Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning*, Stockholm: Natur & Kultur

innebär det att lärare behöver konkretisera målen genom att tydliggöra kopplingen mellan de kunskaper som undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla och det centrala innehåll som undervisningen ska behandla. Detta kräver att undervisande lärare är förtrogna med läroplanens mål för undervisningen generellt och i det specifika ämnet. Detta är särskilt viktigt i tider när inte alla som undervisar har lärarutbildning och lärarlegitimation. Det är viktigt för skolan att se till att de får det stöd de behöver för att utveckla förtrogenhet med läroplan och kursplaner.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att arbeta för att lärarna i sin undervisning ser till att kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och krav framträder tydligt för eleverna. Det ger en bättre möjlighet för lärarna att avsluta lektionerna med någon form av sammanfattning och återkoppling till syftet med lektionens innehåll. En sådan avslutning underlättar också för lärarna att få elevernas syn på hur arbetet gick, alltså en utvärdering av om aktiviteterna har lett till att syftet med lektionen har uppfyllts. Den informationen utgör viktig kunskap för lärarna i deras arbete med att utveckla undervisningen och är också en viktig komponent för att öka elevernas delaktighet och inflytande i undervisningens innehåll och arbetsformer.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Skolan arbetar aktivt för att skapa trygghet och studiero, även om det kan variera i vilken grad det råder studiero under lektionerna. Skolan har arbetat fram en modell för sitt hälsofrämjande arbete, där trygghet och studiero utgör viktiga delar, ett arbete som enligt rektorn har fått god effekt.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Skolans arbete med studiero

Granskningen visar att skolan arbetar aktivt för att skapa studiero, även om det kan variera i vilken grad det råder studiero under lektionerna. Lärarna säger i intervjuer att det blir rörigt i början av läsåret när eleverna kommer in i nya konstellationer, men att det brukar lugna ned sig vid jultid. Då undervisningen bedrivs i så kallad B-form, innebär det att klasserna bildas på nytt varje läsår. I de flesta observerade lektioner råder arbetsro, även om det under vissa av de lektioner som var förhållandevis långa, kunde märkas en viss trötthet hos eleverna och en avtagande koncentration. Någon lektion avslutades med att eleverna fick välja att genomföra en pausaktivitet, som kunde bestå av avslappning i form av meditation eller andra typer av "bensträckare", som kortare gympapass. Det är inslag i verksamheten som sprungit ur den hälsofrämjande modellen som skolan har tagit fram. Inslagen är tänkta att bidra till en högre grad av studiero och förmå elever att kunna koncentrera sig bättre på skolarbetet.

Resultatet av Skolinspektionens enkät⁹ visar att såväl eleverna i årskurs 5 som den pedagogiska personalen värderar variabeln *Studiero* lägre än samtliga medverkande skolenheter i omgången.¹⁰ Även om varken rektorn, lärarna eller elevhälsan känner till resultatet av Skolenkäten säger samtliga i intervju att de känner till att studieron just då värderades lågt vid skolan. Situationen är en annan nu och enkäten skulle få ett annat resultat om den gjordes idag, hävdar både lärare och elever. Rektorn berättar om det hälsofrämjande projektet som genomförts vid skolan och där studiero har varit

⁹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1–10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

¹⁰ Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till elever i årskurs 5 visar ett indexvärde för variabeln *Studiero* på 3,8 jämfört med samtliga medverkande skolenheter årskurs 5 som visar ett indexvärde på 5,0. Resultaten för den pedagogiska personalen visar för variabeln *Studiero* ett indexvärde på 5,9 att jämföra med indexvärdet för samtliga medverkande skolenheter som ligger på 6,6.

en del. Rektorn säger att hon är nöjd med den utveckling som skett och att de har jobbat mycket med såväl studiero som med trygghet. Eleverna har involverats på olika sätt för att fånga upp deras syn på vad som skapar studiero.

Skolans trygghetsskapande arbete

Av granskningen framgår att skolan arbetar utifrån sin hälsofrämjande modell, där trygghetsarbetet är en del, för att se till att skolmiljön är trygg. Styrkorna är, enligt rektorn, skolans litenhet och personalens engagemang i eleverna och deras upplevelse av trygghet. Enligt eleverna tar alltid de vuxna på skolan tag i de incidenter som sker och ser till att de blir utredda. Eleverna säger att de tillbringar mycket tid med varandra, såväl i skolan som på fritiden och att de är bra vänner. Resultatet på Skolinspektionens enkät visar också att såväl eleverna i årskurs 5 som den pedagogiska personalen värderar variabeln *Trygghet* högre än vad samtliga medverkande skolenheter gör¹¹.

I syfte att bland annat fokusera det viktiga arbetet med att skapa studiero och trygghet bedrevs förra året det hälsofrämjande arbetet som resulterade i det som kallas "fallskärmen" och som man har arbetat med i klasserna för att skapa en god studiemiljö. Rektorn säger också att skolan har ett stort fokus på trivsel och trygghet hos både elever och personal och poängterar hur viktigt det är att "få med alla på tåget" och att alla agerar som man har kommit överens om.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

¹¹ Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till elever i årskurs 5 visar för variabeln Trygghet ett indexvärde på 8,7 jämfört med indexvärdet för samtliga medverkande skolenheter som uppgår till 8,3. Även den pedagogiska personalens svar visar på ett högre indexvärde, 8,4 jämfört med samtliga medverkande skolenheter där indexvärdet ligger på 7,9.

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen
Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Rektorn följer till viss del upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygsättning. Lärarna utvärderar sina respektive klasser men fokus är mer på elevernas individuella resultat än på en analys av resultaten sett ur ett likvärdighetsperspektiv. Lärarna diskuterar sina bedömningar spontant med varandra, men några formella forum för samverkan kring bedömning och betygsättning finns inte vid skolan.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och betygsättning

Granskningen visar att rektorn till viss del följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygsättning. Skolan är liten och jämförelser mellan olika grupper är därför svåra att göra, enligt rektorn. Lärarna utvärderar sina respektive klasser och fokus är mer på elevernas individuella resultat än på en analys av resultaten sett ur ett likvärdighetsperspektiv. Av intervjuer med lärarna framgår att rektorn vanligen inte deltar i diskussioner kring bedömning och betygsättning, men att det har hänt att hon har lyft med enskilda lärare hur bedömningen har gjorts och hur man kan veta att det är rätt bedömning. Rektorn har också under det senaste året samtalat med lärarna om vilka stödmaterial som finns, men har ännu inte säkerställt att Skolverkets bedömningsmaterial används för alla ämnen och stadier.

För läsåret 2018/19 redovisas inte skolans resultat i Skolverkets officiella statistik beroende på att elevantalet är för lågt. Av skolans egna noteringar för året framgår att samtliga elever i årskurs 6 har uppnått lägst kunskapskraven i samtliga ämnen. Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2017/18 framgår att den genomsnittliga betygspoängen för elever i årskurs 6 varierade mellan 13,3 (bild) och 18,5 (hem- och konsumentkunskap). Det är genomgående betydligt högre genomsnittliga betygspoäng jämfört med riket, där de varierar mellan 12,7 (matematik) och 14,1 (engelska). Även resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 6 visar att

skolenheten har uppnått bättre resultat än riket.¹² Den förklaring som rektorn och lärarna ger till de höga resultaten är att just den gruppen bestod av särskilt duktiga, mest svensktalande elever med engagerade föräldrar. Någon närmare analys av vad i undervisningen som ledde fram till de goda resultaten har inte gjorts. Lärarna säger också att analysarbetet "har haltat" eftersom skolan under en tid har haft många rektorsbyten.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn i viss mån ger förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning. Lärarna gör sina bedömningar i samråd med varandra, men sällan i samråd med andra lärare än dem som finns på skolan. Skolan får en inbjudan från Haparanda kommun att delta i kommunens sambedömning av nationella prov. Enligt rektorn deltar inte skolan varje år, men rektorns rekommendation till lärarna är att delta innevarande läsår. Av intervjuer framkommer att lärarna diskuterar sina bedömningar spontant med varandra, men några formella forum för samverkan kring bedömning och betygsättning finns inte vid skolan.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygsättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör tillsammans med personalen i högre grad följa upp och analysera avvikelser i bedömningar och betyg för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygsättning samt se till att det finns forum för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning.

¹² Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2017/18 framgår att Montessoriskolan Droppen har uppnått en genomsnittlig provbetygspoäng på 16,6 i det nationella ämnesprovet i engelska, 13,2 i matematik och 13,2 i svenska. Den genomsnittliga provbetygspoängen i riket är för engelska 14,9, matematik 12,3 och i svenska 13,6.

Granskningen visar att rektorn behöver följa upp och analysera eventuella skillnader i bedömningar och betyg för att försäkra sig om att de är likvärdiga och rättvisa. Även om relevantalet är lågt och det därför kan vara svårt att jämföra resultat grupper emellan är det av stor vikt att ur ett likvärdighetsperspektiv kritiskt granska de bedömningar som görs och de betyg som sätts.

Hos rektorn ligger ett ansvar för att de bedömningar som görs av elevernas kunskapsutveckling och resultat är likvärdiga, det vill säga att elevernas kunskapsutveckling är bedömd på samma grunder och att bedömningarna utgår från kunskapskraven. För att veta det behöver rektorn analysera bedömningar utifrån skillnader och variationer mellan årskurser och klasser, i förhållande till nationella prov i de årskurser där dessa genomförs och diskutera dessa med lärarna.

Bedömning och betygsättning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. Det är viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygsättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra.¹³ Lärare behöver regelbundet ges möjlighet att diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Lärare behöver också ges möjlighet att samverka både inom och mellan skolor. Att diskutera bedömning och betygsättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig och inte låter sig påverkas av till exempel lokala "traditioner" eller bedömningskulturer. Att ha god insikt i vad styrdokumentet säger är i sin tur en förutsättning för detta. Det är viktigt att rektorn ser till att lärarnas samverkan kring bedömningsfrågor utgår från kursplanernas krav, forskning och beprövad erfarenhet. Rektorn kan försäkra sig om att så sker genom att delta i möten då lärare diskuterar bedömning, ge tydliga instruktioner till samtalsledare, eventuellt ge uppdraget till förstelärare och utforma tydliga mötesstrukturer.

Likvärdighetsdiskussioner förs med fördel i arbetslag och ämnesgrupper. För att ytterligare öka kvaliteten i ett sådant arbete kan även utbyte ske mellan skolor. Sådana diskussioner och analyser kan bidra till att läraren utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en

¹³ Skolverket (2016) Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Fritzes

likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper. De nationella proven och bedömningsstöden är en del av detta arbete. Läraren behöver själv vara aktiv i att använda olika verktyg för likvärdighet, såsom exempelvis sambedömning av nationella prov.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att bättre följa upp och analysera de skillnader och variationer som finns i lärarnas bedömning och betygsättning. Det innebär att variationer i kunskapsresultat mellan olika elevgrupper, klasser, ämnen och årskurser samt resultat på nationella prov och terminsbetyg identifieras och analyseras. Allt för att söka förklaringar till variationerna och kunna vidta åtgärder för att åstadkomma en så likvärdig och rättvis bedömning och betygsättning som möjligt. En förutsättning för att diskussioner om bedömning och betygsättning ska kunna föras är att rektor ser till att det finns förutsättningar för lärare att på olika sätt kvalitetssäkra sin betygsättning.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 8, 8 a, 9-10, 13, 18 och 34-36 §§, 4 kap. 3, 5-8 §§ skollagen

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god utbildning i en trygg miljö, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Huvudmannen tar delvis ansvar för att styra och stödja skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö. Det finns en rollfördelning mellan huvudmannen och rektorn, men den är otydlig. Rektorn tar i många fall det ansvar som åligger en huvudman, mycket beroende på att styrelsen är ny och själva inte har den insikt i skolfrågor som rektorn har. Rektorn ingår inte i styrelsen men deltar ofta i styrelsens möten för att informera om hur verksamheten fortlöper och hur det går för eleverna. Granskningen visar att den nytillträdde styrelsen i egenskap av huvudman för verksamheten inte ännu ger rektorn tillräckligt stöd och har inte heller ännu tagit fram tydliga rutiner för hur eventuella klagomål från elever och föräldrar ska föras fram till huvudmannen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Roller och ansvarsfördelning

Granskningen visar att det i praktiken finns en otydlig rollfördelning mellan huvudmannen och rektorn. Huvudmannen håller sig visserligen informerad om hur verksamheten bedrivs och hur resultaten ser ut. Representanter för styrelsen säger i intervju att rollfördelningen mellan huvudmannen och rektorn kan uppfattas som otydlig av personalen, då styrelsen mest har kontakt med rektorn och det kan eventuellt finnas åsikter bland personalen som inte styrelsen nås av. Representanterna betonar att det är rektorn som har detaljkunskapen om skolan, inte styrelsen, som istället är de som har ansvaret att besluta om lämpliga åtgärder. De säger vidare att det finns ett behov av att tydliggöra de olika rollerna och vilka förväntningar som finns på olika aktörer.

Av intervju med rektorn framgår att hon gör sådant som bör ligga i huvudmannens ansvar, exempelvis att ansöka om olika former av bidrag för verksamheten. Av intervjun med rektorn framgår att rektorn tar ett stort ansvar för verksamheten och att hon är den som får upplysa styrelsen om vad som ingår i en huvudmans ansvar. Rektorn säger också att styrelsen litar på henne och att flera av ledmöterna har ett stort intresse för skolfrågor, men att ingen av dem "är skolmänniska" och därför inte riktigt vet vad som gäller.

Huvudmannen som oberoende aktör vid klagomålshantering

Av granskningen framgår att huvudmannen inte har tagit fram tydliga rutiner för hur eventuella klagomål från elever och föräldrar kan föras fram till huvudmannen. Det bekräftas i intervjuer med rektorn och med styrelsen. Det finns heller ingen information på skolans hemsida om hur man ska gå tillväga om man har klagomål. Ändå framkommer i intervju med styrelsen att det har hänt att föräldrar vänder sig direkt till styrelsen när de upplever att det inte fungerar för deras barn eller när de har lyft frågan med personalen men inte fått gehör. Granskningen visar dock att det finns framtagna rutiner för anmälan till huvudmannen om fall av kränkande behandling. Där finns en utsedd person i styrelsen som tar emot anmälningarna och försäkrar sig om att huvudmannen tar sitt ansvar för att förhindra att fall av kränkande behandling sker.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Av granskningen framgår att rektorn inte ännu får tillräckligt stöd av huvudmannen, även om huvudmannen har goda ambitioner att kunna göra det. Styrelsen säger i

intervju att de vill vara rektorns bollplank när rektorn känner behov av det, men poängterar också att de kan agera bollplank men inte kan handleda henne. De har bidragit med att skapa en struktur i rektorns arbete genom att planera in vilka dagar som är vikta för rektorsutbildningen med tillhörande arbetsuppgifter.

Rektorn tar ett stort ansvar för verksamheten just för att styrelsen är ny och att mycket av de skolspecifika frågorna är sådana som rektorn själv har mer kunskap om. Som tidigare nämnts säger rektorn att hon får upplysa styrelsen om vad som är huvudmannens ansvar, även om många i styrelsen har ett stort intresse för skolfrågor. Ett sådant exempel är att huvudmannen, enligt rektorn, inte kände till att det är ett krav att man som nyanställd rektor måste genomgå rektorsutbildning. Enligt rektorn ifrågasatte den tidigare styrelsen varför utbildningen måste ske på arbetstid. I dagsläget, säger rektorn att hon får stöd från huvudmannen om hon behöver det, men att det ibland är svårt att komma i kontakt med styrelsen.

Granskningen visar att det inte finns någon direkt rutin för regelbundna träffar mellan rektorn och styrelsen, men att man har bestämt att minst en gång per kvartal ska rektorn delta i styrelsemöten för att redovisa olika resultat. Rektorn informerar styrelsen om skolans måluppfyllelse och om elevernas kunskapsutveckling. Enligt styrelsen finns en planering för läsåret för att vid vissa tidpunkter stämma av hur det går för eleverna och om det behövs extra resurser. Rektorn deltar i de flesta styrelsemöten men ingår inte i styrelsen. Den dokumentation som sker av skolans kvalitetsarbete sker på rektorns initiativ och är inte efterfrågad av huvudmannen.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för god undervisning

Av granskningen framgår att huvudmannen överlag tar ansvar för att skolan har förutsättningar att bedriva en god undervisning. Enligt rektorn är resurserna tillräckliga. De lokaler som används ägs av kommunen och hyrs av Haparanda Montessoriförening. Enligt styrelsen har rektorn god kontakt med kommunen om något behöver åtgärdas i lokalerna. Styrelsen får information om vad genom att rektorn skickar en kopia av mejlet som går till kommunen även till styrelsens ordförande. På så vis håller sig huvudmannen informerad om vilka behov som finns i lokalerna.

Elevhälsans tjänster köps in av Haparanda kommun. Det finns också vid skolan lärverktyg och utrustning som behövs för att bedriva god undervisning. Bibliotek och idrottshall finns i närheten av skolan. Rekrytering av behöriga och legitimerade lärare är en utmaning inte bara för Haparanda Montessoriförening. I februari 2019 finns åtta lärare vid skolan, varav fyra har pedagogisk högskoleexamen och tre av dessa är legitimerade. Det utgör en andel på 37,5 procent. Inför innevarande läsår har rektorn

lyckats rekrytera någon lärare som är under utbildning, men i övrigt finns inte någon uttalad strategi hos huvudmannen att locka till sig behörig och legitimerad personal.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att huvudmannen *i flera delar* styr och stödjer skolenhetens arbete med att ge eleverna en god utbildning i en trygg miljö, men utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen bör se till att fördelningen av roller och ansvar tydliggörs mellan huvudmannen och rektorn samt även ur ett huvudmannaperspektiv kritiskt granska de resultat som verksamheten åstadkommer.

Granskningen visar att huvudmannen bör ta ett större ansvar när det gäller att styra och stödja skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö. Det handlar i första hand om att tydliggöra roller och ansvar mellan huvudman och rektor och göra det känt i verksamheten hur ansvaret i praktiken ska utövas. Huvudmannen måste ta ansvar för att utbildningen håller god kvalitet och därför ur ett huvudmannaperspektiv kritiskt granska de resultat som verksamheten åstadkommer. En viktig del i ett utvecklingsarbete är också att huvudmannen ser till att det finns tydliga rutiner för hur klagomål från elever och föräldrar ska hanteras.

Huvudmannen och rektorn har ett delat ansvar när det gäller verksamheten. Rektorn fattar självständiga beslut vid myndighetsutövning, men även andra beslut avseende sin inre organisation. Det är dock huvudmannens ansvar att skapa förutsättningar för rektorn. En huvudman med endast en skola behöver vara särskilt uppmärksam på sitt uppdrag att styra, så att distinktionen mellan rektorns och huvudmannens roller och ansvar blir tydlig. Huvudmannen behöver därför klargöra rollfördelning och uppdrag för att minska risken för oklarheter i ansvar, genomförande och återkoppling.

När det gäller en enskild huvudman som bedriver utbildning med endast en skolenhet inom en skolform kan denna huvudman arbeta med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudmanna- och skolenhetsnivå i ett

sammanhang.¹⁴ Detta eftersom de två nivåerna inte riktigt går att hålla isär, utan går in i varandra. Det finns alltså inget krav på att den enskilda huvudmannen måste bedriva ett eget kvalitetsarbete, som är skilt från skolenhetens. De personer som sitter i styrelsen och därför ytterst företräder huvudmannen måste kritiskt granska och analysera den uppföljning av skolresultat som tagits fram. De behöver också diskutera om den analys och de utvecklingsåtgärder som har vidtagits på skolenhetsnivå är adekvata eller om de gör andra bedömningar. Huvudmannen måste själv också säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som finns i författningarna.

Huvudmannen har ett ansvar för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Framkommer det att det finns brister i utbildningen ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Huvudmannen ska också ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda sådana klagomål. Information om dessa rutiner ska lämnas på lämpligt sätt.¹⁵

Skolinspektionen rekommenderar Haparanda Montessoriförening som huvudman för Montessoriskolan Droppen att tydliggöra vilka roller och ansvar som åligger huvudmannen respektive rektorn och göra det känt bland dem som finns i verksamheten. Huvudmannen rekommenderas också att kritiskt granska de resultat som skolenheten åstadkommer och i kontinuerlig dialog med rektorn ge rektorn de förutsättningar som behövs för att kunna upprätthålla en utbildning av god kvalitet. Det kan till exempel handla om huruvida resultaten kan kopplas ihop med tillgången till rätt utrustning, läromedel eller lokaler. Huvudmannen behöver också försäkra sig om att verksamheten bedrivs i enlighet med författningarnas krav. I detta ligger bland annat att se till att det finns tydliga rutiner för hur eventuella klagomål av elever och föräldrar ska hanteras.

¹⁴ Prop. 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s 248 och 306

¹⁵ 4 kap. 7–8 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Beslutsfattare

Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Agnetha Burström

Föredragande

Signerat av: Agnetha Burström

I handläggningen av ärendet har även juristen Caroline Rönnegård medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- En intervju med representanter för huvudmannen, Haparanda Montessoriförening
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 22 oktober 2019 och den 23 oktober 2019. Besöket genomfördes av Agnetha Burström och Veronica Bonivart Säfström.

Montessoriskolan Droppen är en fristående skola i Haparanda med verksamhet för förskoleklass till och med grundskolans årskurs 6. Vid skolan finns också ett fritidshem. Detta beslut omfattar dock endast verksamheten för årskurserna 1–6 i grundskolan. Vid granskningstillfället finns cirka 50 elever fördelade mellan årskurserna 1–6. Verksamheten bedrivs delvis i så kallad B-form, dvs att årskurs 2 och 3 undervisas integrerat i en klass och likaså årskurserna 4 och 5. Årskurs 1 och årskurs 6 undervisas i egna klasser. Av officiell statistik framgår att cirka 30 procent av de undervisande lärarna har lärarlegitimation och behörighet i minst ett av de ämnen de undervisar i.

Genom beslut från 1993 (dnr 1993:59) och från 1995 (1995:1293) fick Haparanda Montessoriförening Skolverkets godkännande att bedriva grundskoleverksamhet vid Montessoriskolan Droppen i Haparanda för årskurserna 1–6. Skolan fick också tillstånd att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan enligt underrättelse med dnr 1999:1921. Föreningen har också tillstånd att bedriva förskola och fritidshem.